

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 31 października 2016 roku, skierowanym przeciwko (...) Niestandaryzowanemu Sekurytyzacyjnemu Funduszowi Inwestycyjnemu Zamkniętemu w W., H. R. (1) i R. M. (1) wniosły o pozbawienie wykonalności w całości tytułu wykonawczego – bankowego tytułu egzekucyjnego nr (...) z dnia 2 czerwca 2005 roku, opatrzonego klauzulą wykonalności na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Brzezinach z dnia 29 kwietnia 2011 roku w sprawie o sygn. akt I Co 431/11 oraz zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu strona powodowa wskazała, że bankowy tytuł egzekucyjny powstał na podstawie art. 96 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe. Natomiast Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 11 kwietnia 2015 roku, sygn. akt P 45/12 uznał, że art. 96 ust. 1 i art. 97 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe są niezgodne z art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, zatem przedmiotowy tytuł wykonawczy został oparty na przepisach prawa niezgodnych z Konstytucją.

(pozew k. 3-5)

W odpowiedzi na pozew (...) Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie na rzecz strony pozwanej kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu zarzucono, iż weryfikacja postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności może nastąpić tylko poprzez wniesienie zażalenia na postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności i z powołaniem się na uchybienia proceduralne w toku postępowania klauzulowego, nie w drodze powództwa przeciwegzekucyjnego.

Podniesiono także, iż nie zachodzą żadne z przesłanek powództwa opozycyjnego.

W odniesieniu do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 kwietnia 2015r., sygn. akt P 45/12, pozwany odwołał się do art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 25 września 2015 roku o zmianie ustawy prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw. Na tej podstawie wskazano, że mimo uchylecia art. 96-97 Prawa bankowego, bankowy tytuł egzekucyjny opatrzony klauzulą zachował moc tytułu wykonawczego. W odniesieniu do klauzuli wykonalności podniesiono, iż (...) Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty w W. uzyskał tytuł wykonawczy na swoją rzecz na mocy art. 788 k.p.c.

(odpowiedź na pozew k.36-37)

Pismem z dnia 21 kwietnia 2017 roku strona powodowa ponowiła argumentację wskazując, iż wyrok Trybunału Konstytucyjnego stanowi zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie nie może być egzekwowane. Zarzucono, iż w postępowaniu zażaleniowym na postanowienie o nadaniu klauzuli można kwestionować jedynie przesłanki formalne nadania klauzuli wykonalności, dlatego powództwo opozycyjne jest konieczne. Jednocześnie powódki dodatkowo podniosły, iż przywilej wystawiania bankowych tytułów egzekucyjnych przysługiwał tylko bankom, dlatego pozwany nie mógł uzyskać klauzuli wykonalności na taki tytuł egzekucyjny.

(pismo k. 60-61)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny :

Postanowieniem z dnia 29 kwietnia 2011 roku Sad Rejonowy w Brzezinach nadał klauzulę wykonalności na rzecz wierzyciela U. Niestandardyzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego z siedzibą we W. bankowemu tytułowi egzekucyjnemu nr (...) z dnia 2 czerwca 2005 roku przeciwko H. R. (1) i R. M. (1).

(postanowienie k. 21 załączonych akt I Co 431/11)

Na podstawie powyższego tytułu wykonawczego Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Brzezinach, A. J., prowadzi postępowanie egzekucyjne w sprawie o sygn. Km 1346/11, skierowane również do nieruchomości należącej do H. R. (2) i R. M. (2).

(zawiadomienie o wszczęciu egzekucji k. 9, zawiadomienie o wszczęciu egzekucji z nieruchomości k. 15 załączonych akt Km 1346/11)

Ustalenia faktyczne w sprawie były bezsporne. Spór miał charakter prawny, a rodzaj i charakter zarzutów pozwoliły na poczynienie ustaleń w ograniczonej formie; zarzuty powództwa nie objęły żadnych kwestii dotyczących samego stosunku prawnego łączącego strony, a skierowane zostały na zgodność z prawem istniejącego tytułu egzekucyjnego i mechanizmu nadania mu klauzuli wykonalności.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo podlegało oddaleniu.

Podstawę prawną powództwa stanowił art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. statuujący jedną z przesłanek pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności; zdarzenie, które nastąpiło po powstaniu tytułu egzekucyjnego, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane.

Podstawę faktyczną powództwa opozycyjnego, wskazaną w powie, stanowił jeden zarzut, oparty na treści wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 kwietnia 2015 roku, sygn. akt P 45/12.

Orzeczeniem tym Trybunał Konstytucyjny uznał, że art. 96 ust. 1 i art. 97 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe (Dz.U. z 2015 r. poz. 128) są niezgodne z art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz określił termin utraty mocy obowiązującej tych przepisów na dzień 1 sierpnia 2016 roku. W ocenie strony powodowej, wyrok Trybunału stanowił zdarzenie, które skutecznie podważyło zgodność z prawem bankowego tytułu egzekucyjnego, a tym samym – zasadność nadania mu klauzuli wykonalności. Stanowi zatem zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie nie może być egzekwowane.

Zarzut pozwu jest niezasadny. Należy bowiem wskazać, iż Trybunał Konstytucyjny, stwierdzając niekonstytucyjność przepisów stanowiących podstawę wydawania przez banki bankowych tytułów egzekucyjnych, odroczył termin utraty mocy obowiązującej tych przepisów do dnia 1 sierpnia 2016 roku. Przed tą datą, w dniu 25 września 2015 roku, uchwalona została ustawa o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r. poz. 1854).

Regulacje w niej zawarte nie tylko spowodowały uchylenie niekonstytucyjnych przepisów art. 96 ust. 1 i art. 97 ust. 1, ale i wprowadziły regulację, która miała na celu ustalenie statusu istniejących już tytułów wykonawczych pochodzących od banków. W art. 11 ust. 3 przyjęto, że bankowy tytuł egzekucyjny, któremu nadano klauzulę wykonalności na podstawie przepisów dotychczasowych, zachowuje moc tytułu wykonawczego także po dniu wejścia w życie nowelizacji. Co więcej umożliwiono kontynuację trwających postępowań klauzulowych dotyczących takich bankowych tytułów egzekucyjnych. W art. 11 ust. 2 tej ustawy wskazano bowiem, że jeżeli przed dniem wejścia w życie nowelizacji wydano postanowienie w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności, dalsze postępowanie toczy się nadal i to według przepisów dotychczasowych.

Powołana ustawa, zgodnie z art. 13, weszła w życie po upływie 14 dni od jej ogłoszenia, tj. 27 listopada 2015 roku. Wobec powyższego, bankowy tytuł egzekucyjny objęty niniejszym postępowaniem, zachował moc tytułu wykonawczego. Opatrzono go bowiem klauzulą wykonalności na mocy przepisów obowiązujących przed dniem 27 listopada 2015 roku.

Należy również zauważyć, iż judykatura odniosła się do kwestii zmiany stanu prawnego jako podstawy powództwa opozycyjnego uznając, że „wejście w życie nowych przepisów prawnych, w świetle których inaczej zostały unormowane sporne zagadnienia rozstrzygnięte prawomocnym tytułem wykonawczym, nie jest w rozumieniu art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. zdarzeniem uzasadniającym pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności, chyba że nowy przepis wyraźnie stwierdza wygaśnięcie wcześniej ustalonych zobowiązań (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 października 1972 r., sygn. akt II CR 385/72).

Z tych względów, powództwo okazało się niezasadne.

Strona powodowa, w toku postępowania – niespełna pół roku po wytoczeniu powództwa wniosła pismo procesowe, w którym podniosła drugi zarzut – dotyczący faktu nadania klauzuli bankowemu tytułowi egzekucyjnemu na rzecz podmiotu niebędącego bankiem.

Zarzut ten jednak nie mógł być przedmiotem rozpatrywania w niniejszym postępowaniu z uwagi na treść art. 843 § 3 k.p.c. Przepis ten jest źródłem prekluzji dowodowej w postępowaniu wszczętym konkretnym powództwem przeciwegzekucyjnym, w którym powód wskazuje określoną podstawę faktyczną swego żądania. Obowiązkiem powoda jest przytoczenie w pozwie wszelkich zarzutów, które mógł zgłosić w czasie wytaczania tego konkretnego powództwa,

a uchybienie temu obowiązkowi pozbawia powoda uprawnienia do korzystania w dalszym postępowaniu z zarzutów, których nie przytoczył w pozwie, pomimo istnienia takiej możliwości. System prekluzji dowodowej polega na nałożeniu na strony określonego postępowania ciężaru przedstawienia sądowi wszystkich znanych mu faktów, dowodów i zarzutów w określonym terminie, pod rygorem utraty możliwości późniejszego ich przytaczania lub powoływania (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2004 r., sygn. akt III CZP 115/03).

Skutki prekluzji zarzutów przepis art. 843 § 3 k.p.c. wiąże z datą wniesienia pozwu. Po tej dacie powód traci możliwość powoływania nowej podstawy powództwa przeciwegzekucyjnego w toczącym się już postępowaniu. Celem prekluzji - jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 sierpnia 2006 roku, sygn. akt IV CSK 102/06, którą wprowadza przepis art. 843 § 3 k.p.c., jest podwyższenie sprawności konkretnego postępowania, wywołanego konkretnym pozwem (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 16 kwietnia 2014 roku, sygn. akt V ACa 911/13).

Uchybienie obowiązkowi przytoczenia w pozwie wszelkich zarzutów, które mógł już zgłosić w czasie wytaczania powództwa, pozbawia powoda uprawnienia do korzystania w dalszym postępowaniu z zarzutów, których nie przytoczył w pozwie, pomimo istnienia takiej możliwości (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2004 r., sygn. akt III CZP 115/03, publ. OSNC rok 2005, nr 5, poz. 77, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 8 kwietnia 2015 r., sygn. akt I ACa 971/14).

W wyroku z dnia 5 września 2013 roku, Sąd Apelacyjny w Katowicach, sygn. akt I ACa 535/13 podkreślił; „Nałożony obowiązek wyczerpującego przytoczenia w pozwie zarzutów ma charakter bezwzględny. Uchybienie temu obowiązkowi powoduje pozbawienie prawa zgłaszania tych zarzutów w dalszym toku postępowania. Po stronie zaś sądu rozpoznającego sprawę rodzi obowiązek pominięcia spóźnionych zarzutów jako sprekludowanych. Traktuje je, jakby nie zostały w ogóle zgłoszone.”

Artykuł 843 § 3 k.p.c., mówiąc o przytoczeniu zarzutów, ma na względzie powołanie się na określone zdarzenia mogące stanowić podstawy powództwa przeciwegzekucyjnego; za sprekludowane winien zostać każdy zarzut, np. powołanie

się na wygaśnięcie egzekwowanego zobowiązania w oznaczonej wysokości wskutek zapłaty, potrącenia określonej wierzytelności lub zwolnienia z długu.

W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 września 2007 roku, sygn. akt V CSK 141/07 podniesiono: jak się podkreśla w literaturze przedmiotu, chodzi o różnorodne zdarzenia, w szczególności mogą one być zależne lub niezależne od woli stron, i wszystkie one są objęte zasięgiem przewidzianej w art. 843 § 3 k.p.c. prekluzji. Ani brzmienie art. 843 § 3 k.p.c., ani żaden inny argument, w szczególności czerpany z wykładni systemowej i celowościowej, nie przemawia za wyjęciem spod zakresu zastosowania art. 843 § 3 k.p.c. jakichkolwiek zarzutów i – w konsekwencji – za uwzględnianiem ich przez sąd z urzędu w każdym stanie sprawy o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności.

Z tych względów orzecznictwo dotyczące prekluzji art. 843 § 3 k.p.c. jest bogate i dotyczy różnorodnych zarzutów powództw opozycyjnych. W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 września 2007 roku, sygn. akt V CSK 141/07 wskazano, iż zarzut przejścia egzekwowanego zobowiązania na inny podmiot w okolicznościach określonych w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. podlega prekluzji przewidzianej w art. 843 § 3 k.p.c. W wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 16 kwietnia 2014 roku, sygn. akt V ACa 911/13 uznano, iż prekluzją procesową może być objęty zarzut przedawnienia roszczenia. Wyrokiem tego samego Sądu z dnia 8 kwietnia 2015 roku, sygn. akt I ACa 971/14 odniesiono zarzut prekluzji do wysokości naliczonych odsetek. Wyrokiem z dnia 14 listopada 2012 roku, sygn. akt I ACa 565/12, Sąd Apelacyjny w Szczecinie objął również zarzut spłaty należności bądź zarzut, że wynikające ze spornego tytułu wykonawczego należności przysługują pozwanemu w niższej wysokości.

Judykatura uznała nawet za próbę obejścia przepisu art. 843 § 3 k.p.c. powołanie się przez powoda na zarzut umorzenia należności objętej tytułem wykonawczym wskutek oświadczenia o potrąceniu, złożonego po wytoczeniu powództwa, jeżeli potrącenie było możliwe w chwili wytoczenia powództwa o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2007 roku, sygn. akt I CSK 412/06, wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 26 marca 2014 r., sygn. akt I ACa 784/13).

Natomiast Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 czerwca 2006 r., IV CSK 24/06 przyjął także, że zmiana podstawy powództwa przeciwegzekucyjnego jest niedopuszczalna.

Zarzut dotyczący nadania klauzuli wykonalności na rzecz podmiotu nie będącego bankiem został zgłoszony po upływie terminu wynikającego z art. 843 § 3 k.p.c.; blisko sześć miesięcy po wytoczeniu powództwa. Z tych względów, z uwagi na jego sprekludowanie, Sąd nie odniósł się merytorycznie do tej kwestii – zasadność zarzutu nie podlegała badaniu i pozostała bez wpływu na treść rozstrzygnięcia.

W tym zakresie, na marginesie jedynie należy zauważyć, iż przepis art. 843 § 3 k.p.c. łączy prekluzję w przedmiocie zgłaszania zarzutów wyłącznie z postępowaniem wszczętym wniesieniem konkretnego pozwu, opartego na wskazanej w nim podstawie faktycznej. Celem systemu prekluzji jest podwyższenie sprawności konkretnego postępowania, nie jest on rozumiany jako instrument ograniczający, czy stojący wręcz na przeszkodzie wytoczeniu kolejnego powództwa, opartego na odmiennej podstawie faktycznej. Możliwość dochodzenia swego prawa w oddzielnym procesie nie jest ograniczona systemem prekluzji. Sąd Najwyższy wcześniej już wyraźnie podkreślił, że nawet bardzo rygorystyczne reguły prekluzji dowodowej obowiązujące w postępowaniu w sprawach gospodarczych nie mogą być źródłem korygowania terminu wytoczenia powództwa (uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2004 r., sygn. akt III CZP 28/04, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 sierpnia 2006 roku, sygn. akt IV CSK 102/06).

Mając na uwadze powyższe, Sąd oddalił powództwo.

Na podstawie art. 102 kpc Sąd odstąpił od obciążania powódek obowiązkiem zwrotu kosztów procesu.

Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy: „zastosowanie przez Sąd art. 102 kpc powinno być oceniane w całokształcie okoliczności, które by uzasadniały odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu, jak i fakty leżące na zewnątrz procesu zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego (sytuacji życiowej). Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego” (postanowienie Sądu Najwyższego z 14.01.1974 r., sygn. akt II CZ 223/73).

W niniejszej sprawie Sąd uznał, że ze względów słusznościowych obciążenie strony powodowej kosztami procesu stanowiłoby dla niej nadmierne obciążenie. Z treści tytułu wykonawczego oraz wniosku o wszczęcie egzekucji wynika, że powódki obowiązane się do zapłaty kwoty ponad 105.000 zł wraz z dalszymi odsetkami naliczanymi od 2011 roku. Egzekucja została skierowana do ich nieruchomości i dotychczas jest nieskuteczna.

Z tych względów Sąd uznał, iż w niniejszej sprawie opisana sytuacja majątkowa uzasadnia odstąpienie od zasad ogólnych i nie obciążanie kosztami procesu.

Na marginesie należy zauważyć, iż „art. 102 kpc nie wymaga, żeby strona wygrywająca sprawę na rzecz której nie został zasądzony zwrot kosztów procesu, postępowała niewłaściwie lub żeby można jej było przypisać jakąkolwiek inną postać winy” (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 07.01.1982 r., sygn. akt CZ 191/81)

Wpływ na treść orzeczenia o kosztach miały także kwestie natury procesowej.

W orzecznictwie wyrażono pogląd, że art. 102 k.p.c. może być zastosowany mimo przegania procesu, gdy strona, będąc subiektywnie przekonana o swoim żądaniu, przegrała proces z uwagi na upływ terminu np. przedawnienia, który to zarzut został podniesiony w toku postępowania (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 1979 r., sygn. akt II PR 78/79). W ocenie Sądu, podobną funkcję i skutek powoduje prekluzja procesowa, przewidziana w art. 843 § 3 k.p.c.

Nie bez znaczenia pozostaje również okoliczność, iż powód korzystał ze stałej obsługi prawnej i w związku z tym nie poniósł odrębnych nakładów na prowadzenie procesu (uzasadnienie orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 1971 r., sygn. akt

I PZ 17/71, publ. OSNCP z 1971 r., Nr 12, poz. 222, z dnia 22 listopada 1972, II CR 458/72, publ. OSNCP z 1973 r., Nr 7-8, poz. 139, z dnia 6 grudnia 1973 r., sygn. akt I PR 456/73, publ. OSNCP z 1974 r., Nr 9/74, poz. 154, postanowienie Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 22.08.1997 r., sygn. akt I ACz 323/97, publ. OSP 1998 r., Nr 1, poz. 9).

Na rozprawie pełnomocnik powoda nie był obecny, co także nie spowodowało wydatków po stronie powodowej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 07.09.1972 r., sygn. akt I PR 254/72, OSP z 1973 r., Nr 5, poz. 95).

Mając na uwadze powyższe, w przedmiocie kosztów postępowania orzeczono, jak w punkcie 2 wyroku.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć powódkom z pouczeniem o prawie, terminie i sposobie wniesienia apelacji.